

The Project Gutenberg eBook of Parittomat: Huvinäytelmä yhdessä näytöksessä, by Maria Ramstedt

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Parittomat: Huvinäytelmä yhdessä näytöksessä

Author: Maria Ramstedt

Release date: December 21, 2015 [EBook #50741]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PARITTOMAT: HUVINÄYTELMÄ YHDESSÄ
NÄYTÖKSESSÄ ***

E-text prepared by Tapio Riikonen

PARITTOMAT

Huvinäytelmä yhdessä näytöksessä

Kirj.

MARTTI HUMU [Maria Ramstedt]

Helsinki, G. W. Edlund, 1902.

Pikku salaisuudet ovat avio-onnen suurimmat viholliset.

HENKILÖT:

Anna, leski.

Jaakko, tilanhaltija, edellisen poika.

Alma. Jaakon rouva.

Liisa, |

Kreetta, | PaIvelijattaria.

Vanhanaikaisilla huonekaluilla sisustettu sali. Perällä lasiovi, sivuilla ovet.

ANNA (hakee). No, mihin kummalle sen paninkaan? Ei, en löydä mistään, (huutaa): Kreetta! Kreetta!
tule joutuin tänne!

KREETTA (hihat ylöskäärityt, vasemmalta, ovessa). Kah, mitä se rouva huutaa! Mikä tuli?

ANNA (epäillen). Mikä tuli! Ei suinkaan se asevelvollinen liene taaskin tul —

KREETTA. No, mitäs se rouva taaskin! Vaan mikäs teille tuli?

ANNA. Mikä tuli, senkin kuopus! Hae sukkelaan käsiini se Jaakkoherran kirje. Joudutko —

KREETTA. Jaakkoherran kirjeen rouva taannoin unehutti kyökin akkunalle.

ANNA. Nouda se sukkelaan tänne!

KREETTA. Heti! heti! (menee vasemmalle).

ANNA. Kyökkiinkö sen muka olisin heittänyt! Ei mar! Kyllä se tuo huhkain on sen sinne kuljettanut. Ovat ne hirveän utelijaita sentään nuo nykyiset palvelijat. — Toista oli ennen mui —

KREETTA (tuo avatun kirjeen). Kas tässä!

ANNA (epäillen). Etköhän vaan sinä liene sitä lukenut? —

KREETTA. Enhän minä osaa Jaakkoherran käsialaa —

ANNA. Siinä sen näkee! Tuntee näet jo käsialatkin! Vai et osaa, — mitäs sinä sitte siellä kansakoulussa opit?

KREETTA. Rouva saa uskoa, minä en ole lukenut tuota kirjettä.

ANNA. Sitten saan uskoa senkin, että kissa lentää! No, mutta mitäs siinä seisot? Joko ne työt loppuivat? Toimillesi —

KREETTA. Joko lie Risto kantanut ne korenon päässä avantoon!

ANNA. Pois! Vai tässä pullikoimaan! Niin, sitä ne siellä kansakoulussa oppivat! Hienosti vain olla pitää: piikojenkin pitää oppia kirjoittamaan ja voimistelemaan ja pullikoimaan kanssa ja vielä herrasväkeä matkittelemaan! Sellaiset pelätit! — Mutta mitä se Jaakkopoikani kirjoittaa? — Kuka minulle nyt lukee tämän kirjeen! (katselee). Vielä kirjoittaakin semmoista herrojen songerrusta, etteihän siitä mikä ota selvää! Mutta annas kun vertaan tuohon kaunokirjoituskaavaan. — (Etsii). Ei minun nuoruudessani vaan joutanut koulunpenkkiä painelemaan, tyttölapset liijatenkin. — Jaha! (Selailee vihkoa). Ei, en saa selvää, (huutaa:) Kreetta! Kreetta!

KREETTA (ovessa). Noh, mikä tuli?

ANNA. Mikä tuli, kissa puri! — Sinun pitää sanoa: mitä rouva suvaitsee?

KREETTA. Turkanen, kun unehtui! Mitä rouva suvaitsee?

ANNA. Hae silmälasini joutuin!

KREETTA (menee työkorille). No kyllä —

ANNA (rientää sinne). Vai sinne noki-kourinesi — minun työkoriini! —

KREETTA (kaapilla). No ehkä ne —

ANNA (rientää sinne). Vai sinä kaappiin nuuskimaan — etsi tuolta, pöydän alta, laattialta — — sohvan alle katso. —

KREETTA (polvillansa). Ei niitä ole täällä nähty.

ANNA (epäillen). Olisitkohan ne vienyt kyökkiin?

KREETTA. Aina se rouva epäilee, mutta jestapoo! Onhan siellä yhdet ranit — (pois vasemmalle).

ANNA. Lienet nekin musertanut, varis! Kaikki se särkee ja murtaa: lukot, vadit, astiat, kattilat, kaikki kolhii. Siinä se kansakoulun hedelmä on! Jaakkokin siellä kuntakokouksessa aina huutaa: kansakoulu, kansakoulu joka kylän sopukkaan! Vaan, ei, kyllä minä —

KREETTA (kantaa silmälaseja). Kas tässä! Mutta taitaako rouva niillä nähdä?

ANNA. Muserretut ovatkin! — Enkösin sitä aavistanut! Jokohan tunnustat särkeneesi!

KREETTA. En minä! Mutta rouva aina epäilee ja näkee aaveita keskellä päivää. Lasit olivat rikki

silloin —

ANNA. Aina sinä itseäsi puolustelet. Adam syytti Evaa, Eva käärmettä, käärme —

KREETTA (keskeyttää) — aina meitä palvelijoita!

ANNA. Toimillesi tuossa paikassa!

KREETTA (itseksseen). Äreätä on eukko, (menee vasemmalle).

ANNA (asettaa silmälasit nenälleen). Älähän huoli! Tuo on ihan varmaan K, koskapahan sarviansa ojentaa noin ylös. — Ei, en näe näillä laseillakaan. Tuo lienee ärrä — kun mikäkin lampaanjalka ja siinä saparo —

KREETTA (hyökkää sisään). Jo tulivat! jo tulivat!

ANNA. Kuka? Varis — kun noin säikähtät!

KREETTA. Jaakkoherra ja nuori rouva ja mummo ja Vogelit ja — (menee).

ANNA. Vai jo se häämatka loppui, kolme viikkoa kestettyään — No, Anna Maria Remes! Nyt annakin emännuus muiden vieraiden käsiin! (piilottaa kirjeen).

LIISA (peräovesta matkatamineissa. Kantaa kanarialintua häkissä). Hyvää päivää hyvään taloon!

ANNA. Eiköpä liene! Kuka sinä olet?

LIISA. Olenpahan vaan nuoren rouvan palvelija.

ANNA. Ja nytkö tulet tännekin palvelemaan?

LIISA. Rouva pyysi minua hartaasti; en hennonut kieltää. Rouvan vanhemmilla olen palvelut 25 vuotta.

ANNA. Vai niin! Uudet meininkit! — Missä poikani viipyy?

LIISA (Katsoo peräovesta). Kas tuollahan vallat seisovat kanakartanoa tarkastellen. Rouva on suuri eläinten ystävä.

ANNA. Kaunis alku! Siinä on vanhalle äidille korea hyvä päivä! Ensin kanakoppiin! Kyllä osaan kanat yksinänikin hoitaa!

LIISA. Valtojen oma asia! Vaan onko rouvalla kissaa?

ANNA. Miksi sitä utelet?

LIISA. Kuhan eivät söisi suuhunsa tätä meidän lempi —

ANNA. Kuka kissan saalista kadehtii? — Kun söi silloin hautasi.

LIISA. Eihän nuo toki!

ANNA. Tämä talo on semmoinen hovi, joka kyllä ruokkii kissat kuin lehmätkin, koirat, porsaas, vasikat, kanat, muut havukat — ja kaikenlaiset naakat. —

LIISA (itseksseen). Taivahiset ja maahiset! Mimmoinen hirviö! Ihankun hornan henki! (Kovasti). Mihinkä saan panna lintuhäkin?

ANNA. Pistä hänet vaikka tuonne pöydän alle. Ei tämä talo kaipaa moisia rääkkyjötä. —

LIISA. Tuonneko noin? Ei suinkaan! Vienmähän sen vaikka kyökkiin —

ANNA (koppaa häkin.) Mokomatakin rääkkyjätä, vai kyökkiin? Kummituksia joitakin! (pistää häkin sohvan alle). Jotta vanhat korvat huudollansa löisi lukkoon!

KREETTA. Älkää, älkää! hyvä rouva, sitä sinne sulloko! Lintu tarvitsee ilmaa ja päivänpaistetta ja ehkä nuo kissanviikerit —

ANNA (ei anna tulla lähelle). Uudet komennoitsijat näet! Minä, rouva Anna Maria Remes olen tässä talossa tähän saakka komentovalttikkata heilutellut ja käskijänä ollut miesvainajanikin eläessä! Alusta alkaen tahdon uusilta tulokkailta ottaa haltijat pois! Se himphamppu saa olla siellä, minne sen panen! Mene auttamaan Kreettaa kapineiden kannossa! Sissoo, jaa! niin ne muutkin piijat tekevät, eivätkä

turhia jaarittele! (osottaa vasemmalle).

LIISA (itseksseen). Tämöpä vasta on itse peikon lintu! Yölepakko mikä lienetkin, (menee vasemmalle).

ANNA. Talikynttelit! Omat piijat olla pitää ja rääkkyjätkin mukana! Taitaa se nyt elämä syntyä tässä hovissa — (Katsoo akkunasta). Kanakoppiin! Ikäänkuin minä en osaisi kanoja vaalia (nauraa lyhyesti, ilkeästi). Kyllä minä tämmöisen hovin osaan vallita! Porsaitakin äsken panin lihomaan 9 kappaletta ja käsikin niille antaa noin paksukokkeloista piimää — mutta kun menin katsomaan — eivät minun porsaani olleet nähneet piimäruukun sisällöstä niin mitään: se karjakko Serafia oli piimän syöttänyt sille sotilaskullallensa — Voi! voi, maailman surkeutta — voi, voi! —

JAAKKO ja ALMA (matkatamineissa peräovesta).

ALMA (ovella). Ei, Jaakko kultani! Älä nyt ollenkaan naura. — Tuon suuren mustan, korkeajalkasen kanan nimitämme tuulijalaksi ja tuon pikkisen kultahöyhenisen — prinssessaksi —

JAAKKO. Entäs kirjavan?

ALMA. Kurpaksi!

JAAKKO. Entäpä komean kukon?

ALMA. Kannusritariksi! (Jaakko auttaa Almaa riisuutumisen hommissa; puhelevat ja nauravat.)

JAAKKO. Se kelpaa! Anna vaan niille nimensä kullekin — mutta kekseliään sinun tulee olla: niitähän on legio.

ANNA (Itsekseen). Maankiertäjä! Ei kanatkaan enään saa olla kanoja, vaan niiden tulee nyt olla ritarit ja tuulihousut! —

JAAKKO (pyörittää häntä). Päivää äiti! Näytät niin kummastuneelta! Etkö saanut kirjettäni? Kirjoitin että tänään tulisimme, mutta et lähettänyt Ristoa hevosten kanssa asemalle. Vaan mitäs siitä — tässä me nyt olemme! (Taluttaa Alman hänen eteensä). Äiti! kas tässä on minun vaimoni.

ANNA (rykii). Olisi niitä tämmöisiä ollut täällä omallakin puolella —

JAAKKO. Luulin että paremmin olisit minua ottanut vastaan, äiti.

ANNA. Kyllä, heti paikalla lähden kahvinkeittoon! (Menee vasemmalle).

JAAKKO. Almaseni! Älä ole milläsikään! Katso, hän kuuluu vanhoillisiin; konservatiivilliset ovat hänen katsantokantansa! Älä häntä tuomitse! Olenhan jo sulle kaikki kertonut. Hän on pohjaltaan hyvä ihminen, vaikka hiukan kaikkia epäileekin. Hän on jumalinen ja käy ahkeraan kirkossa. Päällyskuori on karkeanlainen, mutta sydän — —

ALMA. Minä pelkään häntä!

JAAKKO. Minun kodissani et tarvitse ketään peljätä. Häneen pian totut. Sinä olet nyt täällä käskijä. Tervetullut kotiisi! (syleilee).

KREETTA (asettelee kuppeja pöydälle).

JAAKKO. Kas Kreetta! No kuinka täällä on jaksettu?

KREETTA. Hyvin kaikki, Jumalan kiitos, hiljalleen! Orit hyppäsi aidan yli — vikuutti jalkansa —

JAAKKO. Pahastiko?

KREETTA. Enpä tiedä hevosten tauteja. Simson härkä oli puskea Serafiian kuoliaaksi: noin vain nakkasi sarvensa seinään ja seisoi kuin Otava taivaslaella keskiyön aikaan. Serafiia jäi onneksi sarvien väliin Ristorenki hyppäsi hätään ja siihen se jupakka loppui. — Punikin jalkaan pisti mato —

ANNA (tuo kahvipannun). Joko taas jaarittelemaan pääsit? — Joudu toimillesi!

KREETTA. Punikki liikkaa —

ANNA. Kuulitko sinä, havukka!

KREETTA. Kun Jaakkoherra kysyy niin vastaan!

ANNA. No, lopetahan jo!

KREETTA. Punikki nilkuttaa näin — (menee; katsoo Annaa virnistellen ja osottaa nilkutusta).

JAAKKO. Äiti! Älkäähän suuttuko! Ihan täällä on kummia tapahtunut —

ANNA. Talo on paikallaan, kyllä sen olen hoitanut. Työkello on joka rupeamalla soinut puolta tuntia aikasemmin, kuin sinun aikanasi; sen puolen tunnin ajan väki tarvitsee jäseniä oikoessa, silmiä aukoessa —

JAAKKO. Entäs työstä mutterkulta? — Oletko soittanut puolta tuntia ennen väen pois työstäkin? —

ANNA. Vai niin, vai minä! — — — Tarmolla olen taloa hoitanut, — mutta kyllä tässä nyt aivan varmaan toinen kello aisassa soimaan rupeaa — jos minä vain en sorkkilleni nouse! — — — (Menee vasemmalle, oikoo esiliinaansa).

ALMA. Ankara talon emäntä! Ei minusta ikänään tule semmoista.

JAAKKO. Siitä riemuitsen! Katso, äitiä kaikki pelkäävät ja vihaavat. Hän itse kylvää vihan siemeniä peltoonsa ja leikkaa siitä ohdakkeita. — Ajattele, tehdä väelle vääryyttä! — Ei, Alma, me rupeamme kylväämään rakkauden siemeniä ja niistä saamme aikanamme niittää, ainakin toivon, kiitollisuutta ja rakkautta. — Sen saat nähdä Almaseni!

ALMA. Mutta jos sinä sittenkin kyllästyit ja vihastut minuun; en minä osaa mitään tehdä, niinkuin äitisi.

JAAKKO. Mikä pistikin pikku päähäsi? Minäkö kyllästyisin sinuun? Oletko sinä täydessä järjessäsi? (syleilee häntä).

ALMA. En minä osaa näin suurta taloutta hoitaa.

JAAKKO. Hoitakaatte sitä ensialuksi äitini kanssa yhdessä.

ALMA. Miksi häntä nimittäisin?

JAAKKO. Tädiksi —

ALMA. Ei sovi.

JAAKKO. Anoppi —

ALMA. Kaikuu häijyltä.

JAAKKO. Tantti —

ALMA. On liijan imelä.

JAAKKO. Kutsu häntä äidiksi!

ALMA. Äiti on hän sinulle; jos hän sitä tulee olemaan minullekin, sen tulevaisuus näyttää.

JAAKKO (ottaa hänet polvellensa). Ethän tarvinne kumminkaan syödä kokonaista tynnöriä suojoja ennenkuin opit hänet tuntemaan? Sepitä hänellekin nimi.

ALMA. Hänelle en löydä nimeä.

JAAKKO. No, entäs minulle? Sattuvan sen tulee olla, muuten —

ALMA. Sinä olet herttaisin poika maailmassa! Oma sydänpäpyseni — (nauravat).

ANNA (kantaa lautasia). Hohhoo! onpa täällä lystiä! Minulleko nauretaan? —

JAAKKO (Annan sisään tullessa työntää Alman sylistänsä pois). Onhan meillä nuorilla nauramista. Kaikki tuntuu huvittavalta —

ANNA. Meidän talossamme vietetään hiljaista, kristillistä elämätä. Ei täällä mitään nauramista, eikä naurettavaa, pilkkaamista, eikä pilkattavaa ole!

JAAKKO (Almalle). Nyt siis olet kotonasi. Pukeudu hiukan viileämpään pukuun ja sitten kahvit juotuamme menemme kävelemään. Tahdon näyttää sinulle kaikki paikat, läävät ja tallit. Minä pistäyn katsomassa lempi oriini jalkaa. Äiti, saata nyt Alma huoneesensa. (Menee peräovesta; heittävät lentomuiskut toisilleen salaa).

ANNA. Löytää tässä palatsissa sinne tien itsekin, jos tahtoo. Suoraan ensin, sitten vasemmalle, sitten

peräovelle: siinä on kamari, jos se kelpaa.

ALMA. Kiitoksia! kyllä löydän.

ANNA (päästää avaimia esiliinastansa; paiskaa avainkimpun pöydälle). Tuossa on talon jyvääitan avaimet, kellariin ja maitokammioon pidetään lukon takana; niitä ei tarvis esiliinaan —

ALMA (laskee ystävällisesti avaimet Annan käteen). Ei suinkaan, pitäkäätte vain avaimet!

ANNA. Sitä minäkin! Kyllä ne sitten palvelijat varastaisivat koko talon puti puhtaaksi, jos vain avaimista ei kukaan huolta tahtoisi pitää.

ALMA. Pitäkäätte vain taloudenohjat käsissänne kuin tähänkin asti.

ANNA. Kuinka sanoit? Sitä kelpaa kuulla!

ALMA. Minä en ole vielä perehtynyt taloudentoimiin.

ANNA. Kuinka monta kertaa saa kahvia keittää?

ALMA. Enhän sitä tiedä.

ANNA. Vai niin!

ALMA. Parasta lienee keittää milloin on, ja milloin mieli tekee.

ANNA (solmiaa avaimet esiliinaansa). Alku on kuin olla pitääkin. Pannaanko suurusta soppaan?

ALMA. Tehkää niinkuin Jaakko on oppinut tahtomaan.

ANNA. Soo! Siis ei mistään kieltoa?

ALMA. Tehkää niinkuin suvaitsette.

ANNA (Itsekseen). Menehän se mukiin. Mutta kumminkin kaikki kysyä täytyy ja se käypi raskaaksi vanhalle Aadamille. (Kovasti). Vaan eiköhän se paisti siellä pala; taaskin se Kreetta taisi mennä suplattamaan — (menee kiireesti vasemmalle).

ALMA. Kuinka vastenmielinen! Kuinka hirvittävä! Enköhän vaan liene kumminkin hypännyt "hulluun tynnöriin", niinkuin Liisa sanoo.

LIISA (oikealta, kantaa tohveleja ja kevyttä kesäleninkiä). Rouva! kas tässä! (auttaa pukeumaan, riisuu kengät ja panee tohvelit jalkaan, kengät sohvan alle).

ALMA. No, Liisa, mitä pidät uudesta kodistamme?

LIISA. Vaikka paikalla lähtisimme vanhaan kotiimme.

ALMA. Ei sentään vielä! Onhan Jaakkoseni täällä.

LIISA. En suinkaan minä menoamme surisi! — Kyllä vain taitaa koitua meille kolme perjantakia joka viikolle. — Talo on kyllä vahva ja vankka, mutta tuo noita — suokaa anteeksi, Almarouva, kyllä se teille keittää oivallisen kaalin —

ALMA. Kyllä Jaakkoherra puollustaa minua!

LIISA. Ehkä; mutta tuo on hänen äitinsä ja te olette vieras —

ALMA. Voipi se ehkä niinkin käydä, että tulen hänelle vieraammaksi vierastakin. — — — Mutta, Liisa, voi silloin minua — — (Linnun viserrys kuuluu). Mutta, kah Lippo visertää!

LIISA. Jopa se nyt visertää! (ottaa häkin). Valittaa sinun pitäisi kuin olet kuljetettu vieraalle maalle ja vankilaan suljettu!

ALMA. Liisa, vie nyt tämä minun huoneeseni ja laske se hiukan valloilleen. —

LIISA. Valloilleenko? Että kissat sen suuhunsa söisivät!

ALMA. Älä nyt aina ennustele pahaa ja pahinta! Ennättäähän sitä sittekin surra, kuhan kohtalomme ensin pettää!

LIISA. No, Almarouva, laskekaa hänet itse valloillensa; en minä vain rupea! Itkisin silmäni kuiviksi jos

sille paha tapahtuisi.

ALMA (menee oikealle). Suoraan ensin, sitten ovi vasemmalle. Tule Liisa! (Menevät, Liisa kantaa häkkiä).

ANNA (vasemmalta, kantaa paistivatia). Jaha, ei ole täällä ketään! Odota nyt herrasväkeä! Jopa mar nyt saa jäähtyä paisti, munat, jäätelöt sekä perunat! Tuohon se nyt on heittänyt vaatteensakin. Hienosta kankaasta on puku, mutta kyllä se Jaakko osaltaan on saanut aukoa lompakkonsa nauhoja. On se hyvät summat likoon pannut. Kah, ja tuossa on kengätkin — pienet jalat — ja kapeat; kengät vasikannahkaset ja korkokantaset! Mutta, kas vain, toisessa ei ole korkoa ollenkaan! — Mitä?! (pyyhkii silmiänsä). Parittomat! Totta tosiaan ovatkin, ota tahi anna! Parittomat kengät! Kas vain sitä ruojaa, vai sinä parittomilla kenkätallukoilla kuljeskentelet ja miestäsi pettelet. — Tämä on ihan varmaan miehen kenkä, kas vain mokomata tallukkata! (viskaa sen laattiaan). Miehen kenkä, eikä Jaakon suinkaan. — Voi sinuas, sinä kiittämätön otus, mikä oletkin maankiertäjä! Vai sinä osaat parittomilla kengillä heilata, senkin pyryharakka! — Voi sinua Jaakkopoikani! minkä ristin otit kaulallasi, minkä kahleen jalkahasi solmit! Minkä maankulkijan vaimoksesi toit! Olisi niitä täällä ollut tämmöisiä heilakoita, vaikka viisi joka sormelle! Olisi kyllä ollut! (Itkee). Voi, taivaalliset pyhät! Parittomat kengät! aijajajajajai! (Liisan hyräily kuuluu). Vaan kuka siellä tulee? (pistää kengät piiloon).

LIISA (oikealta, hyräilee). Ja se rakkaus lämmitti niin, parasollikin nakattiin kiin! — (puhuu). Suokaa anteeksi! Minulta jäi rouvan leninki korjaamatta. (Ottaa vaatteet).

ANNA (kuiskuttaa). Mikä se tuo sinun rouvasi on, häh?

LIISA (kiivaana). Mikäkö? Hän on paras ihminen auringon alla!

ANNA. Kauniit kiitoskirjat! Käske rouva ruo'alle, paisti jäähtyy.

LIISA. Kiitosta paljon! Mutta jos vain kissat eivät söisi meidän lintua. —

ANNA. Kuulitko, mitä sanoin? —

LIISA. — — Jos ne vaan sen syövät, eivät ne siitä lihavimmiksi tule! Silloin minä hukutan jokikisen pennun!

ANNA. Koeta vaan, sinä tarhapöllö!

LIISA. Semmoisen suusta sen kuulenki! (menee oikealle).

JAAKKO (tulee peräovesta). Kylläpä on pahasti orit jalkansa vikuuttanut; miksi ette kutsuneet eläinlääkäreitä?

ANNA (epäilyllä). Anna Jaakko lääkärit ja muut nyt olla, katsopas näitä! (näyttää kenkiä).

JAAKKO. No?

ANNA. Almarouvasi kengät!

JAAKKO. Niin on, tämä, mutta tämä ei, — — (katselee kummastuneena Annaa). Äiti, mitä te tarkoitate?

ANNA. Mikä ihminen hän on tuo sinun Almarouvasi?

JAAKKO. Mikäkö ihminen? Äiti, minä kiivastun, jos te vaan —

ANNA. No! no! hiljaan poikaseni, saadaan jänis. — Mikä ihminen hän on, kysyn vieläkin kerran?

JAAKKO. Hän on minun vaimoni!

ANNA. Niin nyt! mutta mikä hän oli ennen siksi rupeamistaan?

JAAKKO. Hän oli valittu morsiameni ja armahani —

ANNA (itkee). Voi sinua sokeata lapsiraukkaani! —

JAAKKO (polkasee hiljalleen jalkaa). Äiti, no, mitä juonia nyt — —

ANNA. Sinä rakastat halpamaista olentoa!

JAAKKO (karkaa tasahypyssä pystyyn). Äiti, minä en salli!

ANNA (rauhallisesti). Alma pettää sinua.

JAAKKO. Semmoista myrkkypuhetta en salli oman äitinikään huulilta kuulevani — (lyö kädennystyrällä kevyesti pöytään).

ANNA. Ja kumminkin se on tosi!

JAAKKO. Musta epäily, mistä olette sen onkineet?

ANNA (rauhallisesti; vetää kengät esiin). Tuossa ovat sinulle todistuskappaleet!

JAAKKO. Minä heti kutsun Alman! (tahtoo mennä oikealle).

ANNA. Vai niin, luulet että hän sinulle kaikki heti tunnustaa — (pitää Jaakosta kiinni). — Katso, eikö ole toinen kenkä naisen ja toinen miehen, vieraan miehen, eikä sinun suinkaan. Tuomitse itse — (pitää kenkiä Jaakon nenän edessä).

JAAKKO. On kyllä, toinen Alman, mutta toinen? Tahdon selkeyttä, visseyttä —

ANNA (pitelee takista). Selkeyttä on piisaaviksi asti. Ei tässä vieraitamiehiä ole tarvis. — Tässä ovat todistajat: parittomat! parittomat kengät! — (viskaa kengät lattialle).

JAAKKO (hilliten). Mitkä todistajat ne ovat? Sattuuhan sitä vaihettamaan sen verran joskus —

ANNA. Sattuu joskus tietenki! Isävainajaltasi vaihtui joskus uusi hattu räpäleeseen ja uudet kalossit haasioihin; no, ja toisinaan vaihtui ovenkin avain; ne kyllä vaihdettiin markkinahölläkässä, mutta kengät ne ovat aivan eri asia — ei, älä joutavia! älä rupea teatteria näyttelemään — katso kengät, kengät!

JAAKKO (rupeaa epäilemään). Voisiko olla mahdollista, — Almake minua pettäisi?

ANNA. Etpä olisi ensimmäinen sinä, ketä ne tuommoiset nuket eivät olisi pettäneet.

JAAKKO. Ei, sanon minä, se on musta parjaus! Äl —

ANNA (myrkyllisesti). Mutta, näes, eikö ole ihme sitten, pa-rit-to-mat ken-gät!

JAAKKO (kiivaasti). Korjatkaa äiti epäluulonne, tuon mustan käärmeen —

ANNA. Korjaan kyllä, korjaan luuni — (itkee). Se on tietty! Vanhat luudat joutavat kylläkin rikkatunkiolle kun ensin ovat kaikki lehtensä taloudentoimissa kuluttaneet! Voi maailman menon surkeutta! — Kiitoksia paljon poikaseeni! Kyllä sen arvasinkin! Nyt jo joudan käärmeksikin —

JAAKKO. Älkäähän nyt äiti! Enhän sitä tarkoittanut —

ANNA. Etkö matkallasi mitään huomannut —

JAAKKO. Mitä vain?

ANNA. Et! No, eikö siellä ollut muuta miestä, poikaa tai ukkoa tai —

JAAKKO. Voi Valdemar! — Olisiko mahdollista?

ANNA. Etkö koskaan tavannut heitä kahden kesken?

JAAKKO. Kyllä, kyllä montakin kertaa —

ANNA. Etkö koskaan huomannut tuollaista salaista hämmästyttä, käden puristusta, hienoa, muille näkymätöntä silmäkieltä, tuommoista — hm!

JAAKKO. Voi älkää, äiti, enään —

ANNA. Niin, ei rakastaville naisille paljon huoli, kyllä he vähästäkin tajuavat ja ovat valmiit aviomiehen pettämään —

JAAKKO. Olisiko, olisiko moster Fiijan poika, Alman serkku — Ei, ei, minä en jaksata ajatella tuota kamalata ajatusta loppuun! (menee sukkelasti peräovesta).

ANNA. Mene, mene! Siemenet olen kylvänyt: oras kyllä itsestensä nousee! (tahtoo mennä oikealle, ovella vastaan).

ALMA. Missä Jaakko viipyy?

ANNA. En minä ole hänen vartijansa.

ALMA. Kauvanpa hän viipyy orittansa katsomassa.

ANNA. Taitaapa olla keksimässä sille uutta nimeä, kun tässä äsken kanoista laitettiin tuulihousuja —

ALMA (Ei ole kuulevinaan, ottaa paistivadin ja tahtoo mennä). Paisti jäähtyy, ehkä on parasta — —

ANNA (ottaa sen häneltä). Niinkö, että minä en osaisi taloutta hoitaa, ei edes sen vertaa, että saisin kuumaa paistia pöytään —

ALMA. Sallikaatte minun —

ANNA. Jaksan tuon varpusenjalan yksinänikin kantaa. (Menee paistin kanssa jyrinällä vasemmalle).

ALMA. Kova päänkinä! Mutta hyvyys ja hellyys ovat varmat avaimet kovimpaankin sydämeen. Linna on lukossa, mutta minulla on siihen avain ja se on rakkaus! (Jaakko tulee peräovesta nyrpeän näköisenä. Alma rientää hänelle vastaan, hän astuu syrjään). Mutta Jaakko! Onko ori pahasti jalkansa loukannut?

JAAKKO. Viisi minä oriista! (Katsoo Almaa pitkään tutkivasti).

ALMA (hätäisesti). Jaakko sano —

JAAKKO. Mitä minulta kyselet? Kysy muilta (nauraa katkerasti).

ALMA. Varjele! mitä tämä on?

JAAKKO (itseksensä). Voisiko olla mahdollista? Jos sanoisin hänelle, kysyisin häneltä, mutta, ei, kyllä se osaisi rantansa puhdistaa —

ALMA. Rakas Jaakkoseni — (tahtoo syleillä häntä).

JAAKKO. Heitä kaikki näyttölemiset! En niitä siedä —

ALMA (katkonaisesti). Jaakko, aavistan pahinta!

JAAKKO. Mitä hyvästi tiedät, sitä et tarvitse aavistaa. Älä teeskentele!

ALMA. Olet minuun suuttunut jostakin —

JAAKKO. Tuskinpa sinua voisin sietää kahta päivää samassa huoneessa —

ALMA. Mitä olen tehnyt? Voi, tässä on tullut joku erehdys!

JAAKKO. Kysy sitä Valdemarilta.

ALMA. Serkultaniko?

JAAKKO. En siedä sinua! Paras on että erotaan, ennenkuin käy kun Othellolle —

ALMA. Othellolle! Kuka hän on? Sano — sano? —

JAAKKO. Kysy serkultasi! (menee sukkelasti).

ALMA. Serkultani! Mutta, mitä tämä on? Jaakko! Jaakko! Leikitteletkö kanssani? Tämä on kamalata leikkiä. — Minä sinua lemmin, kunnioitan, rakastan —

JAAKKO (pistää päänsä ovesta). Vieläkö sitä muistuttelet! Sinä! Erotaan pois ja pian — (menee peräovesta).

ALMA (vaipuu tuolille). Mitä hän sanoi: toisen kerran erotaan pois!— Tämä on kamalata unta!

LIISA (rientää oikealta). Almarouva — mutta taivas! Mitä —

ALMA (nousee). Liisa, havahduta minut! Anna vettä! Koettele lyökö tuo sydän vielä?

LIISA (antaa vettä). Lyöhän se ihan säntilleen ja vankassa tahdissa, mutta — (hieroo Alman otsaa nenäliinalla) valveillahan rouva on.

ALMA. Havahduta! — Pian, pian!

LIISA. Jesses! Kun on ihan valveilla!

ALMA. Ei, en ole valveilla; minä nukun ja näen kamalata unta. — Erotaan pois! niin hän sanoi, selvästi sen kuulin!

LIISA. Kuka sanoi?

ALMA. Jaakkoherra!

LIISA. Hän koettelee rakkautenne lujutta, ei muuta.

ALMA. Ei, erotaan pois, niin hän sanoi kaksi kertaa!

LIISA. Mitä hän semmoista höpisee! Ei, kahvin juontiin! (kaataa kahvia, tuo Almalle). Rouva, kas tässä kahvitilikka; se lämmittää sydämen ja panee veret poskille sekä tuo lohdutusta vanhoille ja nuorille tämä suloinen taivaanjuoma —

ALMA. Vie pois! vie pois!

LIISA. Nyt on kova tauti, kun ei edes kahvikaan kelpaa. Mutta sieppaa ja siunaa jos minä näitä ymmärtäisin! — (juo itse kupista). Älkää olko millännekään Almarouva. Jaakkoherra koettelee vaan rakkauttanne.

ANNA (vasemmalta tuo paistia). No, jokohan tuo nyt kelpaa paisti vai vieläkö sitä uusi kerta varistetaan?

ALMA (itseksseen). Mistä syystä erotaan? (Kovasti Annalle). En minä tahdo kellekään nimiä panna, jos se ehkä ketä loukkaa! — Totta kuulivat korvani! Erotaan! Mutta syy?

LIISA (on juonut kahvikuppinsa; katsoo vihaisesti Annaa). Ei, tässä talossa asuu velhoja ja noitia, mutta kyllä minä ne paljastan ja kissanviikerit hukutan! — (menee vasemmalle ja irvistää Annalle).

ANNA. Saadaan nähdä kuka voittaa, sinä tarhapöllönkuva! — Missähän se Jaakko poikani? — (menee vasemmalle).

ALMA. Kuuma oli tänään rautatiellä, mutta paljon kuumempi, tukahduttavampi on täällä. (Levittelee käsiään). Kuinka ahdasta täällä on! Kuinka vähän ilmaa, kuinka nuo seinät minua puristavat! (istuu pää käsien nojassa).

JAAKKO (peräovesta, itseksseen). Kuinka häntä säälin! — Mutta, ei, näinhän hänet usein serkkunsa kanssa yhdessä kävelemässä. — (Kovasti). Kuule, Alma, missä on se kultaneula, jonka annoin sinulle?

ALMA. Sekö, jossa oli koiran pää kirkkaine silminensä?

JAAKKO. Niin, juuri se.

ALMA. Sen olen hävittänyt.

JAAKKO. Ei se ole totta —

ALMA. Jaakko, kuinka voit minua noin loukata — kun et usko sanojani.

JAAKKO. No, anna se minulle tänne, sitte uskon sinua —

Alma. Minulla sitä neulaa ei enään ole.

JAAKKO. Ei ole, sillä sen näin tänään rautatiellä Valdemar serkkusi kravatissa —

ALMA. Mutta, Jaakko, sehän ei ollut sama.

JAAKKO. Se oli ihan varmaan se sama, jonka sait minulta.

ALMA. Valdemarin neula on paljon vanhempi — minä pyysin sen mallin mukaan sinua tilaamaan itsellesi samanlaisen —

JAAKKO. Niin tilasin ja annoin sen sinulle, kuin sinusta nuo koiran silmät näyttivät niin uskollisilta —

ALMA. Jaakko kulta, anna minulle anteeksi, olen totisesti sen neulan hävittänyt!

JAAKKO (kylmästi). Kyllä te osaatte rantaanne puhdistaa. — Me eroamme! Kaikesta omaisuudestani saat puolen — sydämmeni jääpi minulle kokonaan. Jos tahdot asua tällä tilalla, asu — jos tahdot muuttaa, muuta — mutta tiemme kulkevat eri suunnille. Jos sinun menee oikealle, menee minun vasemmalle ja tästä lähtein aina päinvastoin! — —

ALMA (itseksseen). Hän koettelee rakkauttani. (Kovasti). Niinkuin tahdot, mutta voisitko, rakas Jaakko, minulle sanoa syytä tähän tuomioosi, jonka alaiseksi — koska niin tahdot — mielelläni taivun.

JAAKKO (itseksseen). Kas vain, kuinka pian hän on valmis minut jättämään! Voi, kuinka päätäni huimaa. —

ANNA (tulee peräovesta). Kah täällähän sinä olet! Nyt ruualle pian, paisti on nahkana jo! — Liisa! tuo munakarotti! — (Käyvät ruualle. Kreetta vasemmalta, hääräilee passaamisen toimissa. — Jaakko ei ota mitään, istuu suruisena tuijottaen. Syövät hiukan aikaa äänettöminä. Liisa kantaa munakarottia vasemmalta).

ANNA. No, Jaakko, ota edes lohta — eilen sen itse suolasin uuden reseptin mukaan, jonka sain pappilan rouvalta.

JAAKKO (nousee). Ei minulle nyt ruoka maita, (menee peräovesta).

ANNA. Jälleen meni! Kaunis alku! Ei syödä, ei juoda! Niin on kuin sota-aikana. Sota on julistettu, rajamaat on omistettu. Kaunis aviopari! (laulaa): Selin söi, syrjin makasi, Selin työnsä toimitteli! Kaunis pariskunta!

ALMA (huokaa syvään).

LIISA. Ei mitään hätää, Almarouva. Ei aina Keyriä kestä, eikä aina tupia pestä! Tänään salamoipi, huomenna päivä paistaa! Surun päivät teistä kaukana olkoot! (Alma purskahtaa yht'äkkiä itkuun). Kas niin, kas niin! (Taluttaa Alman pois oikealle).

ANNA (syö). On siinä koko tarhapöllö! Tappaa kissat, paljastaa velhot — Minua kai tarkoittaa?

KREETTA (viattomasti). Ketäs tuo muita.

ANNA. Vai sinäkin siinä! Etkö laita luitasi kyökkiin! Ota paisti, mutta älä sitä suinkaan liikuta —

KREETTA. Mitenkäs sen kannan, kun en saa liikuttaa?

ANNA. Vai pullikoimaan! — (Kreetta poistuu sukkelasti paistin kanssa vasemmalle. Kuuluu Liisan ääni). Voi maailman surkeutta! (Huomaa Liisan). Mirriraukkaani! Voi, — voi!

LIISA (jonka murina on jo jonkun aikaa kuulunut näyttämön takaa, oikealta, lennättää niskasta mustaa kissaa). Sen viimeinen päivä nyt tuli! Vai tämä, nokinaama, Lippoa vaanii! Mutta nyt se pakana heilahtaa hiukan korkealle!

ANNA (samaan aikaan huutaa ja koettaa saada kissaa pois). Kyllä, talon paras kissa, sanon minä, jokohan heität — — marakatinmönsteri —

LIISA. Se on tämän tytön hyppysissä, eikä siitä enenkään ole lähtenyt mitään, joka siihen kerran tarttuu: kaikkein vähemmän tämä viirusilmä —

ANNA (huutaa): Kreetta, Kreetta! tule joutuin hätään!

KREETTA (vasemmalta). Mikä tuli?

ANNA. Mikä tuli? Itse piru! Kas vain, sillä on hallussa talon paras mirri!

KREETTA. Tuo kyllä joutaakin, latkii aina kerman ja sitten rouva toruu palvelijoita.

ANNA. Joko panettelet taas! Mene töillesi!

LIISA (antaa kissan Kreetalle). Vie suoraan avantoon, vie, vie! Minä hukutan sen toisen suden! — (Anna koppaa Kreetalta kissan, Liisa ja Kreetta poistuvat nauraen vasemmalle).

JAAKKO (peräovesta). Mikä huuto täällä on?

ANNA (itkee). Vielä kysyt, kaikki rauha meni talosta, kuin kuljetit siihen mokomia maankulkijoita!

JAAKKO. Äiti, älkää minua kiusatko, minä olen kiivasluontoinen —

ANNA. Kuka sitä olisi uskonut? Ihan se noita meidät tappaa. — Kaikki aseet piiloitan huoneesi seinältä! — (menee vasemmalle kissa sylissä; pistää päänsä oven raosta ja kuiskuttaa). Ja ne parittomat kengät päälle päätteeksi! Ajattele, pa-rit-to-mat! (pois vasemmalle).

JAAKKO (kävelee). Parittomat, — parittomat! En voi ymmärtää, kuinka miehen kenkä voi tulla Alman jalkaan? Kumma, ihme, miksi hän sitä ei piilottanut; ei ymmärtänyt että se kelpaisi todistajaksi. Parittomat ne vaan ovat kuin ovatkin! — Voi, kuinka mustamielisyyys on kamala tauti! — Mutta Alma pettää minua: se neulakin —

LIISA (vasemmalta). Sinne pääsi karkuun se harmaa leijuona! Repi käteni tuon näköisiksi! Mutta kyllä minä hukutan ne naukijat —

JAAKKO. Mitä sinä pauhaat, Liisa?

LIISA. No, kun nuo kissanviikerit yhä vaanivat tuota Lippoa —

JAAKKO. Joko ne sitä? Olisipa se ikävä, jos ne sen linturukan —

LIISA. Niin! Se kun on ollut rouvan ystävä ja rakastettu ihan siitä asti kuin herravainaa kuoli!

JAAKKO (itseksseen). Rakastettu, — voi nuo parittomat kengät!

LIISA. Mutta kuulkaa Jaakkoherra! Miksikä rouva tahtoo matkustaa pois? Vastahan me tulimme. — Jaakkoherra, rouva sairastaa, tahi on hän hyvin väsynyt, mutta jotakin on nyt poikkiteloisinpäin!

JAAKKO. Milloin rouva lähtee?

LIISA. Kiire on kova; kuuluu lähtevän jo iltajunalla.

JAAKKO. Vai niin, paras on sitte että lähdet panemaan kapineet —

LIISA. Kaikki on valmiina; hevosen saa ajaa rappujen etoan että pian pääsemme rautatielle. Vasta tulimme ja nyt sitä mennään! (Oikealle).

JAAKKO (itseksseen). Vasta yhdyimme ja nyt eroamme: vai semmoista se onkin avioelämä! Parittomat! Enhän voi laskea pois Almaa selittämättä syytä käytökseeni. Hyi, sinua Jaakko, kuinka olet häijy — luulevainainen, mustasukkainen, minkätähden et voi Almalle selvittää syytä suruusi? Ei, hän on nainen ja he kyllä osaavat rantansa luovia. Kun hän rupeaa puhumaan niin heltyy sydämeni, sillä minä rakastan Almaa — kaikki naiset ovat niin sukkelanviekkaita. Paras on kun menee!

ANNA (vasemmalta. Kantaa kahta pyssyä, revolverin, kaksi miekkaa ja vaskivyön, jossa heiluu puukko tuppineen). Näes Jaakko, kaikki nämä korjaan sieltä huoneestasi, muuten on meillä kaikilla hengenvaara tässä tarjona. Kyllä se tarhapöllö ampuu sinut ja tappaa minut!

JAAKKO. Äiti, aseet paikoilleen! Jos kuka mieli toisen lopettaa — kyllä se siihen tilaisuuden saa! En siedä moista elämätä —

ANNA (piilottaa aseet sohvan alle). Kuka tätä sietää? Ei, en vie näitä pois, olkoot ne tuolla toistaiseksi — (nousee).

JAAKKO. Äiti, heittäkää minut rauhaan —

ANNA. Rauhaan! — Sitä sanot, kun itse toit tuollaiset rauhanhäiritsijät taloon. — Paras olikin kun sait sellaisen heilakan vaimoksesi — oli se, vakka ja kansi tosiaankin! (itkee).

JAAKKO. Antakaa jo olla, vai lieneekö teidän kielenne se vihdoin keksitty perpetuum mobile —

ANNA. Kiitoksia poikaseni! — Jo se nyt vanha äiti on liljaksikin perehtynyt myöpeli sinun huushollissasi. — No, kyllä minusta rauhaan pääset. Älä luule, että minä olen tottunut parittomilla kengillä kuljeksentelemaan! En sellaisten kanssa tahdo elääkään yhdessä! Ajattele vain, mistä ne parittomat ovat kotoperäisin?

LIISA (oikealta. Kantaa harmaata kissaa). Nyt leijuona söit vihdoinkin suuhusi sen linturukan ja paljonko siitä kostuit! Senkin salakavala rospoinieikka — senkin kiljuva —. (Anna ottaa kissaa pois, ottelevat).

ANNA (samalla aikaa). — jalopeura etsii kenen suuhunsa saisi niellä.
— Vai lempi kissaani — (anastaa sen Liisalta).

LIISA (osottaa sohvan alle). Entäs tuo tuolla (kyykistyy sinne). Silmät päässä palavat kuin tulisoihdut! Tuota luulin kissaksi! (vetää sohvan alta kirkkaan tupen ja pyssyn). Ja revolli ja pyssy ja miekat — —

ANNA (rientää lähelle, kissa sylissä). Voi pelastakaatte! Auttakaatte! Nyt se jo sai pyssyt käsiinsä! Voi, jo ampuu, ampuu! (pitää kissaa korkealla edessänsä. Liisa ojentaa pyssyä häntä kohti).

LIISA. Nyt ammun sen kirjavan sudenpennun!

ANNA (juoksee Jaakon taakse). Jaakko, etkö saa pyssyä sen kädestä temmaistuksi! Seisot kuin kuvapatsas! (Käy selin oveen, kissa edessä korkealla, pois).

JAAKKO. Liisa, vie aseet huoneeseni. Mitä rouva tekee?

LIISA. Seisoo ja itkee, istuu ja itkee, ei nuku, eikä valvo, — pois pyrkii ja kelloa katselee! Rouva on kuihtunut kuin särkynyt lilja. — (pois vasemmalle).

JAAKKO (itseksseen). Puhun hänelle kaikki. (Oikealla ovella).

ALMA. Jaakko! Olen aikonut lähteä ensi junalla —

JAAKKO (säpsähtää). Oikein! Se minua miellyttää kun sinäkin punnitset asioita kylmällä sydämellä — (pois peräovesta).

ALMA. Kylmälläkö sydämellä? Jaakko! Jaakko! (rientää hänen jälkeensä, mutta vaipuu oven luona tuolille ja nyyhkyttää suonenvedontapaisesti — Anna tulee vasemmalta).

ANNA (itseksseen). Kuinka on olevinaan tekopyhä! (Rykii. Kovasti). No, rakas miniälapseni! — Mitä niistä miesten juonista noin suremaan rupeat! Osaa ne suuttua syyttäkin! Niin teki minunkin rakas miesvainajani, levätköön rauhassa, yhäti suuttui ja tulistui; milloin oli nappi paidasta poissa: ja jos se sattui olemaan siinä, istui se väärässä kohdassa. Kun maantiellä huomasi kaksi olenkortta ristissä, oli siinä tekstinainetta koko viikoksi. Mitäs niistä, ei niitä huoli surra!

ALMA (nousee). Voi, kuinka sydämetön, kuinka tunteeton! (Kovasti). Tänä iltana lähden! —

JAAKKO (peräovessa huutaa). Risto, valjasta päistärikkö!

LIISA (vasemmalta, ovesta). Rouva, kaikki on valmiina! Nuo siunatut rautatiet! Yhtäpian ne saattavat rakastavat parit yhteen, kuin ne eripuraisetkin kauvas toisistaan lennättävät.

ANNA. On vielä aikaa. — Kyllä junalle ehtii —

ALMA. En jää. Paikalla tahdon lähteä.

LIISA. Suokaatte, herra, anteeksi vanhan, uskollisen palvelijan vapaa sana: toista nuottia laulettiin rouvan lapsuudenkodissa, kuin tässä teidän taikalinnassanne. — Siellä ensin asia tutkittiin ja sitten miestä mutkittiin! Täällä on päinvastoin; mutta iloinen minä olen sittenkin, että lähdemme, sillä olen tottunut olemaan ihmisten kanssa yhdessä, enkä minkään — —

ANNA. Menkää vain! menkää vain! — Vaimosta se elämän onni riippuu. Kaksi kovaa kiveä jauhavat huonoja jauhoja. Kuin mies on häijy, silloin vaimon pitää aina antaa perään, kyllä vaimo viimein kumminkin voittaa ja saapi kaapin siihen kohtaan asetetuksi, mihin hän sen tahtoo. (Jaakolle). Kun isävainajasi kiivastui ja riitaantui ja tahtoi kaappia keskelle huonetta, silloin minä aina hänelle, armahalle — levätköön rauhassa! — näin laulelin: (laulaa vanhanaikaisella säveleellä):

En mä sinust erkanis,
Vaikka kivetkin kiljuis!
Kaikki muutkin,
Karja, puutkin.
Meri mustaksi muuttuisi —

Niin minä valtikkatani heiluttelin! Mutta nyt te kauniisti alatte elämäänne: rakkaus, rakkaus, vihkiminen, kolmeviikkoinen hääretki — sitten riidellään ja erotaan kun ensin parittomilla kengillä kuljetaan!

ALMA ja LIISA (yhtaikaa) *Parittomat!* — —

JAAKKO. Älä nyt rupea teeskentelemään! — —

ALMA (vetää kengät piilosta). Nämä juuri, joko vapiset! Pitääkö rehelliselle ihmiselle parempia vieraitamiehiä? Sinä uskotoin vaimo! Joko kalpenet kuin jouduit vihdoin kiikkiin?

JAAKKO, ALMA ja ANNA (kaikki samalla aikaa):

ALMA. Sallikaatte minun selvittää syy näihin kenkäin vaihtoon! — Tämä on minun —

JAAKKO. Älä joutavia puhu! Kyllä osaat rantasi luovia ja kynnyksesi eduksen puhdistaa —

ANNA. Kas vain, parittomat! Sinä! Sinä! Joko eroat hyvällä talosta, tai et! Etkö anna parempain itseäsi ja piikojasi rauhassa olla!

LIISA. Taivas, moista elämätä! Jaakkoherra kuulkaahan —

KREETTA (vasemmalta ovesta tuo sähkösanoman). Telegrammi!

JAAKKO (avaa sen ja lukee): "Jaakko! Kiireessä vaihdoin kenkäni. Alman kenkä postissa. Onko minun siellä? Vastaus maksettu. Fiija." (Häpeissään): Kenkä on siis moster Fiijan?

ALMA. Niin on.

LIISA. Heti huomasi erehdyksen, mutta silloin oli juna jo lähtenyt liikkeelle ja moster Fiija istui kiessissään kaukana meistä.

ANNA. Mosterinko kenkä? Onpa jalkaa sillä mosterilla! On kuin miehen kenkä, ota tai anna! vaikka valalle vietäisiin! Eikö niin Kreetta?

KREETTA (tutkistelee kenkää). Niin on, pitkä ja hoikka kuin Nissisen kissa.

ANNA. Älä turise! Joudu jo toimillesi. — (Kreetta pois vasemmalle).

JAAKKO. Mutta, minä en ymmärrä, kuinka se kesti pikku jalassasi Alma?

LIISA (vetää kengästä nenäliinan). Kah, saahan suuresta pientä. Pistin sinne tukeet ja sauvat. Pieni tuo olisi minun jalkaani ainakin —

JAAKKO (epäillen). Mutta minä en ymmärrä, kuinka se voi —

LIISA. Ei siihen suurta ymmärrystä huoli, mahtuu se pulma minun päähäni. Rautatiellä, kun herra meni tupakkivaunuun, jäi moster siihen rouvan kanssa pakinoimaan. Noh, sitten moster Fiija, anteeksi, piti sanoani, täti-rouva, puheli siinä kauvan, kauvan ja kun oli semmoinen helle, riisui hän kengät jaloistansa — sanoi niiden puristavan — sekä pisti pehmyet tohvelit pussistansa jalkaansa. Viimein hän onneksi nukkui. Alma rouva jäi siihen itsekseen torkkumaan ja kuin oli hirveän kuuma ja lokomotiivista tuli toisinaan savuakin sisään, nukkui hänkin. Minä riisuin kengät rouvani jaloista; no, sitten nukuin itsekin, eikä tuota kukaan liene pahaksensa pannut. Yhtäkkiä ollaan Kalvitsan asemalla; juna huutaa minkä jaksaa: uhuuuu! Tätirouva havahtui; hätäpäissään kokosi hän kapusensa pussiinsa ja hyppäsi plattformille; siinä kiireessä sieppasi hän rouvan toisen kengänkin ja jätti meille omansa: oliko meillä sitten vara valita? Täytyi tyytyä mitä jäi — vaikka parittomaankin. Se on nyt näiden parittomien historia.

JAAKKO. Ja tuo oli vähällä saattaa meidätkin parittomiksi. Almaseni, voitko antaa minulle anteeksi!

ALMA. Sydämestäni! Mutta miksi et minulle paikalla ilmoittanut asiasta? Sitten olisimme säästäneet itseltämme nämä kamalat kokemukset.

KREETTA (vasemmalta). Hevonen on valjaissa, kuka reissuun lähtee?

JAAKKO. Sano että Risto päästää hevosen laitumelle. Ei —

ALMA. Jaakkoseni, emmekö kuitenkin ajaisi sähkötoimistoon?

JAAKKO. Sinä olet aina oikeassa! Ajakaamme vain, ja sieltä lähetämme moster Fiijalle suloisen sähkösanoman. Kreetta! Ajakoon Risto rappujen eteen. (Kreetta pois vasemmalle).

JAAKKO. Ja nyt oma Almani! Tästä puoleen ei meillä saa olla mitään salaisuuksia välillämme. Kipinästä syntyy suuri palo, joka polttaa kyläkunnat. Pieni epäluulonkipinä voi olla alku suuriin onnettomuuksiin; lentäessään se kasvaa ja niinkuin tykin kuula laukaistuna vasta maaliinsa seisahtuu. Pikku salaisuudet ovat avio-onnen suurimmat viholliset! Äiti! kiitän teitä kaikesta vaivastanne ja huolenpidostanne; mutta nyt on vaimoni minun talossani emäntä. En jätä teitä avuttomaksi —

ANNA (itkee). Vieläkö saan tämän yötä talossa viettää?

JAAKKO. Olkaa vaikka monta aamua ja yötä, mutta älkää enään suitsuttako epäluulon alttarilla, (pukee Alman päälle kepsin).

ANNA (itsekseni). Kaikki vaivannäköni meni turhaan; tahdoin jäädä tähän itsekseni emännöimään ja nyt minun pitänee kaikkein ensiksi muuttaa. (Kovasti). Vanha luuta! Vanha luuta! Jaakko, muista aina että mies on vaimon pää —

LIISA (keskeyttää). Mutta vaimo sitä päätä kääntää ja heiluttaa!

ANNA. En sinun kanssasi puhu, tarhapöllö.

JAAKKO (tarjoaa käsivartensa Almalle). Joko suvaitset lähteä? (menevät peräovesta).

LIISA. Kas se on oikein! Oiva herra! Niin se olla pitää! Miehen pitää luopuman isästänsä ja äidistänsä ja vaimohonsa sidottu oleman — niin sanoivat jo ijänikuiset egyptiläiset vai roomalaisetko lienevät olleet, kah, kun en muista! — Kyllä he jo siihenkin maailman aikaan, jolloin ei kuu kumottanut eikä päivä paistanut asian tärkeyden oivalsivat. Ei vanhat leilit ja uusi viini sovellu yhteen, sanoo raa —

ANNA. Eikä tuollaiset havukat sovi yhteen —

Liisa. — Varistenpelätin kanssa! Siinä sen nyt kuulit! Sitä ei seiso missään kirjassakaan.

ANNA (pois vasemmalle). Huomenna lähden —

LIISA. Hyvästi olkoon jo valmiiksi lausuttu, jotteihän vain huomenna unohtuisi! (katsoo lasiovesta). Kas vain, tuolla ajaa nyt tuo onnellinen pariskunta yhdessä, — vaan vähän piti, ettei heistä tullut parittomat!

Esirippu.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PARITTOMAT: HUVINÄYTELMÄ YHDESSÄ
NÄYTÖKSESSÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or

creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.

- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.